

مصوبه سی امین جلسه شورای عالی
مورخ ۱۳۹۱/۴/۲۲

(پیوست ۱)

بسمه تعالی

آیین نامه برنامه های آموزشی مجازی آموزش مداوم جامعه پزشکی

مقدمه:

برنامه های مجازی یا آموزش از راه دور به برنامه هایی اطلاق می شود که مشمولین از طریق غیر از برنامه های حضوری با انجام مجموعه فعالیتهایی که در دوره یا برنامه، پیش بینی و طراحی شده است به ارتقاء علمی خویش نائل می شوند. دسترسی سهل تر، هزینه کمتر، عدم لزوم طی مسافت و ترک محل خدمت، انعطاف پذیری در امکان استفاده از مکان و زمان مناسب و انتخاب موضوع مقتضی جهت بهره گیری از برنامه های آموزشی به عنوان مزایای آموزش از راه دور از یک سو و توجه به توسعه کمی و کیفی برنامه های خودآموزی در دوره پنج ساله سوم اجرای قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی از سوی دیگر، لزوم بسترسازی جهت فراهم آوری محیط یادگیری با تسهیل انگیزشی را بیش از پیش مطرح ساخته است. طراحی و ارائه برنامه های آموزش از راه دور نیازمند مجموعه ای از صلاحیت های حرفه ای برای آموزش دهندگان و مدیران برنامه می باشد تا با بهره گیری از دانش و مهارت لازم و با استفاده از نظریه های یادگیری متناسب، اصول طراحی آموزشی، مهارت های ارتباطی و مهارت های تکنولوژیک در ارائه محتوای آموزشی الکترونیک نسبت به طراحی، تولید، ارائه و اجرای اثر بخش برنامه اقدام نمایند. لذا اداره کل آموزش مداوم با در نظر گرفتن و تاکید بر دو اصل خود یادگیری و آموزش فراگیر محور به عنوان اصول مهم در آموزش از راه دور، آیین نامه برنامه های مجازی آموزش مداوم جامعه پزشکی را به شرح ذیل تنظیم نموده است:

ماده ۱) مراکز مجاز مجری برنامه های آموزش مداوم لازم است برنامه های آموزشی مورد نظر را به منظور بررسی و تعیین امتیاز جهت صدور مجوز تخصیص امتیاز به شرکت کنندگان در برنامه به اداره کل آموزش مداوم ارسال نمایند.
تبصره: تا زمان تایید برنامه و صدور مجوز تخصیص امتیاز به شرکت کنندگان در برنامه از طرف اداره کل آموزش مداوم نباید اطلاع رسانی در مورد برنامه صورت پذیرد.

ماده ۲) لازم است برنامه های ارسالی متناسب با فرهنگ ملی و بومی تولید شده باشند و برنامه های صرفاً ترجمه شده ی بدون تغییر و فاقد ملاحظات فرهنگی مورد بررسی قرار نمی گیرند.

تبصره ۱: در صورت استفاده از تصویر یا فیلم در برنامه های تولیدی لازم است تصویر یا فیلم مربوط به بیماران، طراحان و تولید کنندگان برنامه باشد.

تبصره ۲: رعایت شئون اسلامی و حفظ اطلاعات مربوط به هویت شخصی بیمار و ناشناخته ماندن وی الزامی است (در صورت قابل شناسایی بودن بیمار ارسال رضایت نامه کتبی وی در این مورد بهمراه برنامه ارسالی ضروری می باشد).

ماده ۳: ضروری است برنامه های تولید شده مسأله نگر و سلامت گرا باشد و از طراحی آموزشی نظام مند بشرح زیر برخوردار باشد:

- بر اساس نیازهای آموزشی گروه / گروه های هدف طراحی شده باشند.
- اهداف آموزشی در جهت تأمین نیازها تعیین و مشخص گردیده باشند.
- محتوای آموزشی با توجه به اهداف تنظیم و انسجام و توالی در ارائه محتوا رعایت شود.
- ارائه محتوا از طریق راهبرد آموزشی مناسب انجام گیرد. محتوا به صورت فرایند تعاملی و چند رسانه ای طراحی و با درگیر کردن یادگیرنده به نتایج یادگیری معتبر بیانجامد.
- سئوالات ارزشیابی آزمون با توجه به اهداف آموزشی و محتوای ارائه شده طراحی گردد.
- فهرستی از منابع، مطالب و محتوای آموزشی ارائه شده تنظیم گردد و یادگیرندگان به منابعی برای مطالعه بیشتر در موضوع مربوطه راهنمایی شوند.

ماده ۴: سئوالات آزمون، بایستی حداقل به تعداد چهار برابر تعداد سؤال چهارگزینه ای مورد نظر جهت ارزشیابی شرکت کنندگان در برنامه طراحی و جهت نگهداری در بانک سؤال ارسال شود. لازم است سئوالات بصورت تفکیکی و اختصاصی هر بخش از محتوا طراحی گردد.

ماده ۵: شرط صدور گواهینامه شرکت در برنامه آموزشی برای شرکت کنندگان و کسب امتیاز آموزش مداوم مربوطه، پاسخگویی صحیح به حداقل ۷۰ درصد از سئوالات چهارگزینه ای آزمون خواهد بود.

تبصره: گواهینامه شرکت در برنامه آموزشی در صورت مجری بودن دانشگاه با دو امضاء دبیر آموزش مداوم و معاون آموزشی دانشگاه و در صورت مجری بودن سایر مراکز مجاز با امضاء مدیر مسئول برنامه و رئیس مرکز مجری ذیربط صادر خواهد گردید.

ماده ۶: مبنای تخصیص امتیاز آموزش مداوم به برنامه های مجازی به شیوه های ذیل و بر اساس عوامل امتیازی مربوطه است :

الف- ارائه محتوا و آزمون

ب- ارائه آزمون مهارتی بدون محتوای مجزا (شامل PMP و نظایر آن)

ج- مشاوره مجازی

الف- ارائه محتوا و آزمون:

محتوای برنامه های مجازی به صورت آنلاین یا آفلاین دارای یک یا چند محتوای الکترونیکی از قبیل متن، کتاب الکترونیکی، اسلاید های چند رسانه ای و فیلم های آموزشی می باشند.

عوامل امتیازی محتواهای آموزشی: (فرم ارزیابی ضمیمه)

۶-۱) معیارهای فرهنگی : حداکثر ۱۰٪ امتیاز

(با توجه به ضوابط اسلامی ، حقوقی و اخلاقی مطابق با ارزشهای ملی و ضوابط قانونی مصوب جمهوری اسلامی ایران)

۶-۲) عناصر آموزشی (اهداف، محتوا، شیوه، ارزشیابی) : حداکثر ۶۰٪ امتیاز

۶-۳) راهنمای رسانه : حداکثر ۱۰٪ امتیاز

(راهنمای رسانه شامل اهداف آموزشی برنامه، گروه های هدف، امتیاز تخصیصی به شرکت کنندگان در برنامه، کد برنامه، تاریخ قرار گرفتن برنامه بر روی سایت، مدت اعتبار اجرای برنامه، مشخصات تهیه کننده برنامه، چگونگی استفاده از رسانه، هزینه ثبت نام، نحوه انجام آزمون و سایر توضیحات تکمیلی مورد نیاز مضمولین شرکت کننده در برنامه می باشد).

۶-۴) معیارهای هنری _ تکنولوژیک : حداکثر ۱۵٪ امتیاز

(مانند تناسب و مطلوبیت کیفیت گفتار و موسیقی و تصاویر متحرک و ... و بهره گیری از سبک های متناسب با اهداف و محتوای برنامه)

۶-۵) تناسب رسانه با اهداف، محتوا و روش آموزشی برنامه : حداکثر ۵٪

امتیاز نهایی هر برنامه پس از تعیین ارزش ساعت آموزشی مشخص می گردد. به هر ساعت آموزشی حداکثر بر اساس ضرایب فوق یک امتیاز آموزش مداوم تخصیص می یابد.

۶-۶) امتیاز نهایی هر برنامه از حاصل ضرب دو پارامتر شامل عوامل امتیازی فوق و ساعت مطالعه محتوا محاسبه می شود .

ب- ارائه آزمون مهارتی بدون محتوای مجزا (شامل PMP و نظایر آن):

اگر برنامه فاقد محتوای مشخص و مجزا باشد و فقط شامل توضیح مورد مهارتی و یا نظیر آن و آزمون مربوطه باشد ، در هر برنامه بایستی حداقل ۵ سوال مطرح شود و به ازای هر سوال ۰/۰۵ تا ۰/۲ امتیاز در نظر گرفته شود . هر سوال نیز حداقل ۵ گزینه داشته باشد .

ج- مشاوره مجازی :

این حالت به عنوان روش جدید شامل فرآیند پرسش و پاسخ الکترونیکی می باشد که در آن مسائل و مشکلات حرفه ای مضمولان توسط اساتید مشاور منتخب دانشگاه ها پاسخ داده می شود . این طرح در چند مرکز مجاز با تعیین اداره کل آموزش مداوم به صورت آزمایشی اجرا می شود و پس از آن جهت بررسی و تصویب به شورای عالی ارائه خواهد شد .

تبصره ۱: چنانچه ملاحظات مندرج در بند ۱-۶ در تولید برنامه رعایت نشده باشد، برنامه مورد بررسی قرار نمی گیرد.

تبصره ۲: به برنامه هایی که در آن به اخلاق پزشکی توجه شده باشد پس از ارزیابی برنامه از ۱ تا ۲/۵ امتیاز به میزان امتیاز حاصل از مجموع عوامل امتیازی ماده ۶ اضافه می گردد.

تبصره ۳: جهت تعیین امتیاز برنامه با توجه به عوامل امتیازی فوق و ساعت مطالعه ای فراگیر برای انجام فعالیت های متوجه اهداف یادگیری که برنامه آموزشی لازم دارد، گروه های کوچک ارزیابی (ترجیحاً ۳ نفره) بر حسب رشته و تخصص موضوعی مرتبط با محتوای برنامه تشکیل می گردد.

تبصره ۴: داشتن پرسشنامه نظر سنجی جهت جمع آوری نظرات مضمولین در خصوص برنامه ضرورت داشته در غیر این صورت بررسی برنامه مقدور نخواهد بود.

تبصره ۵: فیلم آموزشی برنامه های حضوری استفاده شده در برنامه های مجازی باید دارای خصوصیات زیر باشد :

الف) کیفیت مطلوب صدا و تصویر

ب) محتوای فیلم صرفاً شامل مطالب آموزشی مفید بوده و فاقد هرگونه صدا و تصویر اضافی و غیر آموزشی باشد .

ج) رضایت مدرسین جهت استفاده از مطالب مربوط به ایشان در فیلم کسب شود.

د) لازم است کد برنامه مجازی حاوی فیلم آموزشی برنامه های حضوری طوری تنظیم گردد که مشمولین شرکت کننده در برنامه حضوری نتوانند در برنامه مجازی آن (فیلم ضبط شده برنامه حضوری) شرکت نمایند.

ماده ۷) برنامه های آموزشی که مجوز تخصیص امتیاز آموزش مداوم دریافت می نمایند تحت نظارت و با مسئولیت مرکز مجری برنامه جهت بهره گیری شرکت کنندگان در برنامه بروی سایت مرکز مجری قرار می گیرد و به صورت تارنما (تحت شبکه web) از شرکت کنندگان در برنامه آزمون بعمل می آید یا در غیر اینصورت در قالب لوح های هوشمند آزمون بعمل آمده و متعاقباً با توجه به ماده ۵ و تبصره مربوطه گواهی شرکت در برنامه جهت شرکت کنندگان صادر خواهد گردید.

تبصره ۱: رعایت فاصله زمانی متناسب با مدت زمان در نظر گرفته شده برای مطالعه محتوا توسط فراگیر و ارائه سئوالات آزمون ضروری است و نباید محتوا و سئوالات همزمان ارائه گردد.

تبصره ۲: ساز و کار ارائه سئوالات آزمون بایستی به گونه ای پیش بینی گردد که سئوالات برای هر فراگیر در هر بار آزمون بصورت تصادفی (random) ارائه شود.

ماده ۸) مدت زمان اجرای برنامه از تاریخ قرار گرفتن بر روی سایت مرکز مجری جهت بهره گیری شرکت کنندگان در برنامه با تشخیص و ابلاغ اداره کل آموزش مداوم (حداکثر تا سه سال) تعیین می گردد .

ماده ۹) مبلغ ثبت نام با توجه به هزینه تمام شده تولید و ارائه برنامه توسط مرکز مجری برآورد و به اداره کل آموزش مداوم اعلام میگردد. تأیید مبلغ نهایی ثبت نام (تعیین شده توسط مرکز مجری) با در نظر گیری مبلغ اعلام شده و نتیجه حاصل از ارزیابی برنامه در اختیار اداره کل آموزش مداوم می باشد.

ماده ۱۰) امتیاز برخی از برنامه ها با تشخیص اداره کل آموزش مداوم با توجه به نوع برنامه و نتیجه ارزیابی و نظرات کارشناسی ارزیابان می تواند معادل امتیاز برنامه های مدون منظور شود که در این صورت در مجوز صادره ذکر می گردد.

ماده ۱۱) با توجه به ضرورت امر آموزش مداوم پزشکان خانواده، اداره کل آموزش مداوم مجاز است نحوه کسب امتیاز از برنامه های مجازی و غیرحضوری این گروه از مشمولین را بررسی و در صورت نیاز مورد تجدید نظر قرار دهد.

ماده ۱۲) اداره کل آموزش مداوم موظف است بر حسب پیشرفت های آموزش مجازی و نیاز مراکز و مشمولین، دستورالعمل مربوطه را تدوین و روزآمد نماید.

آیین نامه برنامه های آموزشی مجازی آموزش مداوم جامعه پزشکی در ۱۲ ماده و ۱۱ تبصره در سی امین جلسه شورای عالی آموزش مداوم جامعه پزشکی مورخ ۱۳۹۱/۴/۲۲ به تصویب رسید و کلیه دستورالعمل های قبلی مغایر با آن ملغی می گردد.

بسمه تعالی
فرم ارزیابی برنامه های مجازی آموزش مداوم
سازمان مجری :

عنوان برنامه :

عوامل امتیازی		درصد امتیاز	امتیاز پیشنهادی (درصد)
معیارهای فرهنگی		۱۰	
رعایت ضوابط اخلاقی و اسلامی در تهیه و تدوین محتوا/ رعایت مسائل حقوقی و قانونی مشارکت کنندگان			
مطابقت محتوا با ارزش های ملی و فرهنگی			
عناصر آموزشی ^۱		اهداف	۱۰
		محتوا	۱۵
		روش	۱۵
		ارزشیابی	۱۵
		منابع	۵
راهنمای رسانه		۱۰	
ذکر اهداف کلی درس یا برنامه / درج مشخصات کامل تهیه کنندگان به همراه مسئولیت هریک در درس مربوطه/ توضیح شفاف چگونگی استفاده از رسانه و انجام آزمون			
معیارهای هنری - تکنولوژیک ^۲		۱۵	
تناسب نوع رسانه با اهداف/ محتوا / روش آموزشی برنامه/ روش ارائه محتوا			
جمع		۱۰۰	
ساعت مطالعه پیشنهادی برنامه:		ساعت آموزشی	امتیاز نهایی:
گروه یا گروه های هدف برنامه به تفکیک رشته و مقطع تحصیلی :			
مدت زمان اعتبار اجرای برنامه:			
امتیاز برنامه می تواند به عنوان معادل امتیاز برنامه مدون منظور شود؟			
هزینه ثبت نام:		ریال	☐ بلی ☐ خیر
نام و نام خانوادگی ارزیابان:		امضاء	
-۱			
-۲			

^۱ برای راهنمایی بیشتر جدول ملاک های عناصر آموزشی در پشت صفحه آمده است

^۲ برای راهنمایی بیشتر جدول معیارهای هنری تکنولوژیک در پشت صفحه آمده است

جدول ۱: عناصر آموزشی (اهداف، محتوا، روش ارائه، ارزشیابی و منابع)	
اهداف	<p>بر اساس نیازهای آموزشی و حرفه ای گروه/گروههای هدف طراحی شده است.</p> <p>اهداف کلی و اهداف یادگیری (آموزشی) به شیوه ای ارائه شده اند که بازتابی از محتوای دوره هستند.</p> <p>اهداف کلی، اهداف یادگیری را در بر می گیرند و اهداف یادگیری نیز کاملاً اهداف کلی را پوشش داده اند.</p> <p>قبل از ارائه محتوای هر بخش، مفاهیم کلیدی و اهداف یادگیری آن بخش جهت آشنایی با موضوع بیان شده است.</p>
محتوا	<p>محتوا توسط همتا مرور شده است یا تاییدیه مرجع معتبر علمی را دارد.</p> <p>محتوا ویراستاری شده است و فاقد ایراد نگارشی است.</p> <p>سطح دشواری محتوا با سطح یادگیرندگان و گروه سنی آن ها همخوانی دارد.</p> <p>مثال ها، نمودارها، جداول و عناصر دیداری- شنیداری متناسب با گروه یادگیرنده بوده و یادگیری متن را تسهیل می کنند.</p> <p>محتوا به طور منطقی سازمان یافته است.</p> <p>عنوان درس با محتوا و اهداف همخوانی دارد.</p> <p>در پایان هر درس خلاصه ای از محتوا ارائه شده است.</p> <p>فواصل خطوط و پاراگراف ها یکسان و مناسب است.</p>
روش	<p>روش آموزشی متناسب با اهداف انتخاب شده است.</p> <p>روش آموزشی متناسب با ویژگی های محتوای درس انتخاب شده است.</p> <p>دستورالعمل های ساخت درس کلیشه ای نبوده و با توجه به نکات آموزشی و جهت یادگیری بیشتر نوشته شده اند.</p> <p>ظاهر محتوا از لحاظ دیداری یادگیرنده را در دنبال کردن برنامه هدایت و تشویق می کند.</p>
ارزشیابی	<p>استاندارد های طراحی آزمون، برای طرح سوالات رعایت شده است.</p> <p>پاسخ های صحیح یا غلط بازخورد مناسب دریافت می کنند.</p> <p>آزمون ها و تمرین ها یادگیری را افزایش می دهند.</p> <p>آزمون ها و تمرین ها متناسب با اهداف درس طراحی شده اند و جامع و کامل هستند.</p> <p>آزمون ها تنها سطوح شناختی را نمی سنجند بلکه سطوح بالای تفکر را نیز درگیر می کنند.</p> <p>درس دارای پیش آزمون و آزمون پایانی و سوالات پایانی در انتهای هر بخش است.</p>
منابع	<p>منابع مورد استفاده در تهیه محتوا یا عناصر دیداری، اصیل و روز آمد بوده و در پایان درس ارائه شده اند.</p> <p>فهرستی از منابع تکمیلی جهت مطالعه بیشتر یادگیرندگان ارائه شده است.</p>
جدول ۲: معیارهای هنری و فناوری	

عنوان برنامه :	کد برنامه:
کدمرکز مجری :	امتیاز نهایی:

از عناصر شنیداری - دیداری به میزان متعادلی در محتوا استفاده شده است.
همزمانی عناصر دیداری - شنیداری و متن از اصول چندرسانه ای پیروی می کند.
عناصر دیداری - شنیداری قابلیت بزرگنمایی در صفحه جداگانه را دارند.
ارائه عناصر دیداری - شنیداری با توجه به اهداف محتوا و سطح شناختی یادگیرنده بوده، درک وی را افزایش می دهد و جنبه تزئینی ندارد.
صوت ارائه شده یکدست بوده، همزمان با سایر عناصر بوده و از لحاظ شنیداری مطلوب است.
حجم عناصر استفاده شده به گونه ای است که بارگذاری درس را کند نمی کند.
رنگ های مورد استفاده در تصاویر یا متن متناسب با پس زمینه بوده، جذاب است و سبب جلب علاقه مخاطب می شود.
رسانه نهایی با انواع رایانه ، موبایل یا سایر ابزارهای استفاده شده توسط کاربر همخوانی دارد.
کلیه پیوندها و دکمه های مورد استفاده در درس به درستی کار می کنند. محیط نهایی طراحی شده کاربر پسند است.